

COALIȚIA CIVICĂ PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE

ASOCIAȚIA PROMO-LEX

RAPORT nr.3

Monitorizarea alegerilor locale noi

din 19 mai 2013

(turul II)

Perioada de monitorizare: 20 mai – 31 mai, 2013

Publicat 31 mai 2013

Acest proiect beneficiază de asistență tehnică și financiară din partea National Democratic Institute for International Affairs (NDI). Opiniile exprimate în raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

CUPRINS:

I. REZUMAT

II. EFORTUL DE MONITORIZARE PROMO-LEX

III. CONSTATĂRI

- A. Administrația publică**
- B. Administrația electorală**
- C. Concurenții electorali**
- D. Finanțele concurenților electorali**
- E. Mass-media locală/regională**

IV. RECOMANDĂRI

I. REZUMAT

Prezentul raport cuprinde perioada 20 – 31 mai 2013, descrie contextul electoral din turul doi al campaniei electorale și reflectă prestația concurenților electorali inclusiv sub aspectul finanțării campaniei.

Efortul de monitorizare a constatat că, membrii organelor electorale au avut o prestație conștiincioasă aplicând corect prevederile generale ale legislației electorale. Promo-LEX salută reacția promptă a organelor electorale la sesizarea contestațiilor depuse de concurenții electorali vis-a-vis de abaterile de la legislația electorală admise de unii oponenți politici în ceea ce privește finanțarea campaniei electorale și hotărârile luate în acest sens pentru a descuraja utilizarea ilegală a resurselor financiare în campania electorală.

Efortul de monitorizare Promo-LEX a constatat că, în această perioadă campania electorală a fost mai puțin dinamică, în unele localități practic fiind lipsă activitatea concurenților electorali. Totodată, Promo-LEX a remarcat o mai largă implicare a mass-media în promovarea concurenților electorali. Totuși, efortul de monitorizare sugerează necesitatea implicării mass-media și în reflectarea campaniei electorale, desfășurarea activităților de informare, educație electorală a alegătorilor.

Proiectul „Monitorizarea alegerilor locale noi din 19 mai 2013” beneficiază de asistență financiară din partea National Democratic Institute for International Affairs (NDI). Opiniile exprimate în prezentul raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

II. EFORTUL DE MONITORIZARE PROMO-LEX

Monitorizarea alegerilor locale noi, preconizate pentru 19 mai 2013, este un proiect realizat de Asociația Promo-LEX în cadrul Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte „Coaliția 2009”. „Coaliția 2009” este o uniune benevolă de organizații non-guvernamentale, care implementează proiecte de îmbunătățire a procesului electoral și sporire a încrederii cetățenilor în acest proces.

Activitatea efortului de monitorizare Promo-LEX este coordonată de către 7 observatori grupați în echipa centrală care îndeplinește sarcini de comunicare și management general a efortului de monitorizare, coordonare a rețelei de observatori, analiza informației, asigurare logistică. Echipa centrală își desfășoară activitatea din data anunțării alegerilor locale generale până la elaborarea raportului final de observare a alegerilor, incluzând astfel constatări ale perioadei preelectorale și post electorale, după caz.

Efortul de monitorizare Promo-LEX cuprinde o rețea de 5 observatori pe termen lung care vor monitoriza procesul electoral în toate circumscripțiile electorale de nivelul I, din cele 5 localități ale Republicii Moldova în care vor avea loc alegeri locale noi. Toți observatorii vor raporta constatările într-o formă standardizată, în baza observării directe, întâlnirilor cu interlocutori și consultarea documentelor oficiale. În ziua alegerilor, observatorii pe termen lung vor activa și în calitate de observatori pe termen scurt statici în secțiile de votare deschise în localitățile respective.

Efortul de monitorizare Promo-LEX nu este un organ de anchetă și nu are drept scop probarea constatărilor observate. Drept sursa exclusivă de elaborare a rapoartelor publice a efortului de monitorizare au servit rapoartele standardizate prezentate de către observatori. Rapoartele date au fost întocmite în baza observării directe, întâlnirilor cu interlocutorii și consultarea documentelor oficiale. Acestea sunt remise de către observatori pentru analiză imediat după constatarea evenimentelor cu caracter electoral. Recomandările misiunii Promo-LEX sunt formulate cu bună credință și urmăresc îmbunătățirea procesului electoral. Acestea pornesc de la faptele constatate și indică cu precădere direcția intervenției necesare, fără a dicta soluții specifice.

Observatorii implicați în procesul de monitorizare au semnat înainte de începerea activității un cod de conduită al observatorului național Promo-LEX. Principalele obligații morale incluse în Cod sunt buna-credință, non partizanatul politic și operativitatea. Codul este disponibil pe pagina web a Asociației – www.promolex.md.

În activitatea de monitorizare a alegerilor, Promo-LEX va atrage o atenție deosebită modalității de susținere financiară a campaniilor electorale în toate cele cinci localități. Metodologia de monitorizare a finanțării campaniilor electorale și formularele de raportare financiară întocmite și utilizate de către observatorii Promo-LEX sunt elaborate în cadrul proiectului „Consolidarea capacităților de monitorizare civică a finanțelor partidelor politice și a concurenților electorali” care se realizează cu suportul financiar oferit de Fundația Est-Europeană, din resursele acordate de Guvernul Suediei prin intermediul Agenției Suedeze pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida) și Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA.

Proiectul „Monitorizarea alegerilor locale noi din 19 mai 2013” beneficiază de asistență financiară din partea National Democratic Institute for International Affairs (NDI). Opiniile exprimate în prezentul raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

III. CONSTATĂRI

A. Administrația publică

Acordarea locurilor pentru întâlniri cu alegătorii

Administrația publică locală din comuna Manta, r. Cahul, în baza unui demers înaintat de Partidul Liberal Democrat a oferit în 30 mai 2013 (în intervalul orar 15.00 – 17.00) spațiu în incinta Casei de cultură pentru organizarea unor activități cu ocazia Zilei Copilului (care este marcată în mod firesc la 1 iunie, 2013). De asemenea, PLDM a mai depus la APL un demers pentru a i se acorda sediul Casei de cultură pentru 2 iunie 2013, urmând ca din acest sediu PLDM să monitorizeze ziua alegerilor.

B. Administrația electorală

În mare parte, administrația electorală și-a îndeplinit obligațiunile prescrise de cadrul normativ.

Autoritățile electorale din comuna Chetrosu, r. Anenii Noi și satul Vîsoca, r. Soroca au plasat pe panourile informative anunțuri despre organizarea la 02 iunie 2013 a turului II de scrutin.

Consiliul electoral de circumscripție din comuna Chetrosu, r. Anenii Noi a adoptat la 23 mai 2013 Hotărârea nr. 47 prin care a aprobat textul buletinului de vot și a stabilit tirajul acestora pentru turul doi al alegerilor locale (3257 buletine de vot în total pentru 3 secții de votare).

În satul Vîsoca, r. Soroca Consiliul Electoral de Circumscripție a adoptat la 24 mai 2013 hotărârea ca pentru alegerile din turul II de scrutin să fie tipărite 1642 buletine de vot (conform listelor electorale din I tur: 1616 persoane înscrise în lista electorală de bază și 26 persoane pe lista suplimentară).

În comuna Manta, r. Cahul Consiliul Electoral de Circumscripție a adoptat la 24 mai 2013 hotărârea 17/1 prin care a stabilit numărul de buletine de vot pentru turul doi de scrutin – 3101 buletine.

Cu referință la primirea cererilor de votare la locul aflării, observatorii Promo-LEX au constatat că, în comuna Chetrosu, r. Anenii Noi au fost depuse cel puțin 26 cereri ar în comuna Manta, r. Cahul au fost depuse la organele electorale cel puțin 3 cereri de votare la locul aflării.

C. Concurenții electorali

Comuna Chetrosu, raionul Anenii Noi

La 25 mai ora 13.00 în incinta punctului medical din s. Todirești, comuna Chetrosu a fost organizată examinarea oftalmologică a circa 20 persoane cu vederea slabă. Examinarea a fost realizată de către medicul oftalmolog din centrul raional. La aceste acțiuni a fost prezentă și candidatul PDM la funcția de primar, Valentina Iachimenco.

La 28 mai 2013 reprezentanții PDM au reparat drumurile comunei Chetrosu cu un tractor special. Pe tractor erau afișate banere cu mesajul “Votați V. Iachimenco, Votați PDM”.

La 29 mai 2013 candidatul PDM Valentina Iachimenco împreună cu asistenta medicală din comuna Chetrosu au repartizat gratuit alegătorilor câte o trusă medicală (trusa medicală conținea câte o sticlă cu iod, pastile paracetamol și pancreatină, o sticlă de verde de briliant și un pliant cu mesajul “VOTEAZA V. Iachimenco”.

Satul Visoca, raionul Soroca

În satul Visoca, r. Soroca unul din cei doi candidați la funcția de primar, Pleșca Grigore (candidat independent), la fel ca și în primul tur de scrutin practic nu a desfășurat activități de campanie pentru a motiva locuitorii să-l voteze. Acesta a desfășurat doar câteva întâlniri cu alegătorii în grupuri mici și în discuții private cu sătenii.

Concurentul electoral din partea Partidului Democrat din Moldova, Buzilă Marin la fel a desfășurat în această perioadă mai puține activități de campanie. În 27 mai 2013 a avut loc o adunare cu lideri din cadrul partidului de la nivel raional în cadrul căreia s-a discutat despre strategia electorală a candidatului în turul II. Astfel, pentru data de 30-31 mai 2013 fusese planificat ca susținătorii/agitatorii PDM să meargă prin sat pentru a invita alegătorii să-l voteze pe candidatul PDM la funcția de primar. În localitate nu au fost observate afișe electorale noi.

Comuna Manta, raionul Cahul

La 30 mai 2013, ora 15.00 Partidul Liberal Democrat din Moldova a organizat sărbătorirea Zilei de 1 iunie – Ziua Copiilor. Trupa de teatru din Cahul a prezentat un spectacol pentru copii în holul Casei de cultură iar ulterior, în fața Casei de cultură a fost organizat un concert pentru copii. În cadrul evenimentului a fost oferită înghețată și băuturi răcoritoare (cvas) tuturor doritorilor, atât copiilor cât și adulților. Participanții la eveniment au fost transportați cu autobusul, care a făcut cel puțin trei rute.

De asemenea, în data de 27 și 28 mai 2013 o autospecială a reparat câteva drumuri din localitate și cele ce duc spre câmpurile sătenilor.

În localitate sunt prezente aceleași afișe electorale care au fost plasate de concurenți încă în turul întâi de scrutin.

Contestații

La data de 29 mai 2013 candidatul PLDM la funcția de primar al comunei Chetrosu, Leonid Zalevschi a depus la Consiliul electoral de circumscripție nr. 5 Chetrosu o contestație prin care a solicitat anularea înregistrării în cursa electorală a candidatului PDM, Valentina Iachimenco. Motivul adresării la Consiliul electoral de circumscripție cu o asemenea solicitare are la bază faptul că, reprezentanții PDM au reparat la 28 mai 2013 drumurile din localitate cu un tractor pe capota căruia erau afișate banere cu inscripția “Votați V. Iachimenco” și sigla PDM iar la 29 mai 2013

același candidat a repartizat gratis alegătorilor câte o trusă medicală. La 30 mai 2013 Consiliul Electoral al Circumscripției a examinat contestația dlui Zalevschi Leonid și a adoptat Hotărârea nr. 50 prin care a constatat faptul încălcării de către candidatul Iachimenco Valentina a articolului 64 prim alin. 6 (lipsa datelor despre tiraj, comandă pe materialele publicitare), articolului 38 alin. 1 și 7, articolului 47 al Codului Electoral în partea ce vizează folosirea mijloacelor financiare nedeclarate pentru reparația drumurilor și repartizarea pachetelor cu medicamente. De asemenea, materialele care se referă la încălcarea art. 38 alin 7 și art. 47 din Codul Electoral au fost remise spre examinare și Inspectoratului de Poliție Anenii Noi, Procuraturii raionului Anenii Noi cu solicitarea de a examina acest caz în regim de urgență.

D. Finanțarea campaniei electorale

Articolul 38 din Codul Electoral și Regulamentul CEC privind finanțarea campaniilor electorale și a partidelor politice stabilesc condițiile și modul de susținere financiară a campaniilor electorale. Astfel, conform alin. 8, art. 38 din Codul Electoral, concurenții electorali urmau să prezinte o dată la două săptămâni organelor electorale respective rapoarte financiare, care trebuie să conțină informații referitoare la venituri și cheltuieli conform destinației.

Efortul de monitorizare Promo-LEX a constatat că, pentru campania electorală din turul II majoritatea concurenților electorali sau partidele politice care i-au înaintat pe aceștia au prezentat către data de 31 mai 2013 rapoarte financiare la Consiliile Electorale de Circumscripție.

În satul Vîsoca, r. Soroca candidatul independent Pleșca Grigore a prezentat la Consiliul Electoral de Circumscripție un raport financiar în formă liberă, cu 0 venituri și 0 cheltuieli.

Candidatul PDM la funcția de primar din satul Vîsoca a prezentat un raport financiar cu venituri în sumă de 200 lei și cheltuieli de tot 200 lei pentru recompense (100 lei pentru observatori și 100 lei pentru voluntari, achitați conform raportului în data de 16.05).

În comuna Chetrosu, r. Anenii Noi candidatul PDM Valentina Iachimenco a avut venituri și cheltuieli în sumă de 7769 lei. Cheltuielile au acoperit costuri de locațiune a spațiului (600 lei), cheltuieli de transport (840 lei), recompense (200 lei pentru observatori și 300 lei pentru voluntari), cheltuieli de publicitate – 5810 lei (5000 lei publicitate presa scrisă și 810 lei pentru publicitate poligrafică), servicii bancare – 19 lei. Donația în sumă totală de 7769 lei a fost oferită de Nenov Dumitru (22.05).

Partidul Liberal Democrat a prezentat un raport financiar comun pentru candidații săi din comuna Chetrosu, r. Anenii Noi și comuna Manta, r. Cahul, cu venituri din donații în sumă de 5900 lei și cheltuieli în sumă de 5873 lei, dintre care:

- pentru candidatul Leonid Zalevschi (comuna Chetrosu) - publicitate în presa scrisă pentru 2042 lei (plăți la ziar – 500 lei în 24.05 și 1542 lei în 29.05) și 1908 lei pentru publicitate poligrafică, cheltuieli bancare – 15 lei.
- pentru candidatul Violeta Hîncu (comuna Manta) – 1908 lei pentru publicitate poligrafică.

În comuna Manta, r. Cahul candidatul PDM, Pascal Ion a prezentat un raport financiar cu venituri din donații (donator Rența Sergiu, 28.05) în sumă de 2494 lei și cheltuieli în același quantum pentru recompense (300 lei pentru observatori și 300 lei pentru voluntari), publicitate poligrafică – 1890 și servicii bancare – 4 lei.

E. Mass-media locală/regională

Candidații la funcția de primar în comuna Chetrosu, r. Anenii Noi – Leonid Zalevschi (PLDM) și Valentina Iachimenco (PDM) au continuat în această perioadă activitățile de campanie electorală prin intermediul presei scrise. Astfel, observatorii Promo-LEX au constatat că, ambii candidați au beneficiat de publicitate electorală în ziarele regionale. La 24 mai 2013 PLDM a publicat în ziarul independent ”ADEVARUL de Anenii Noi“ trei articole (spațiu total în ziar – circa jumătate pagină format A3). În primul articol candidatul PLDM, Leonid Zalevschi mulțumește alegătorilor săi pentru susținere în primul tur de scrutin și îi îndeamnă pe locuitorii comunei să manifeste același activism și în turul II. Un alt articol prezintă vizita lui Vlad Filat în data de 17 mai în comuna Chetrosu, eveniment organizat în susținerea concurentului electoral din partea PLDM. Cel de-al treilea articol reprezintă o scurtă informație despre rezultatele primilor doi candidați care au trecut în turul doi.

În aceeași zi, PDM a publicat în ziarul ”Drapelul Muncii” (fondator Consiliul raional Anenii Noi) 4 articole întru susținerea candidatului PDM la funcția de primar, Valentina Iachimenco (spațiu total în ziar – circa două pagini format A3, o pagină în limba română și o pagină în limba rusă). Acestea reflectă programul electoral al candidatului PDM, un mesaj de mulțumire din partea candidatului, o adresare de susținere din partea mai multor doamne cu funcții de primari și președinți de raioane din partea PDM dar și a unor artiști. Cel de-al 4 articol prezintă o adresare a foștilor candidați la funcția de primar din turul I – Cerenciuc Profir (candidat independent), Alexei Ion (PPRM), Ignat Oleg (PAD), Novac Tudor (PCRM) și Dobîndă Anatol (candidat independent) în care aceștia îndeamnă alegătorii din localitate să voteze pentru Valentina Iachimenco.

IV. RECOMANDĂRI

- Concurenții electorali, partidele politice să se abțină de la utilizarea resurselor administrative, oferirea cadourilor electorale precum și a materialelor care nu conțin date despre tiraj, tipografie etc.;
- Autoritățile relevante să se autosesizeze iar oponentii politici să se monitorizeze reciproc sub aspecte de finanțare a campaniei electorale și să solicite autorităților electorale să ia măsuri față de acei concurenți care admit asemenea încălcări;
- Comisia Electorală Centrală și Consiliile Electorale de Circumscripție să supravegheze și să ia măsuri față de încălcarea legislației electorale sub aspectul raportării financiare;
- Mass-media locală/regională să participe mai activ la reflectarea proceselor electorale din teritoriu.